

Téma: Národní hospodářství

Předmět: Ekonomie (VOŠ)

Zaslal(a): Ivca

Obsah: definice, členění, hodnocení národního hospodářství, HDP, HNP, NEW, stínová ekonomika, hospodářský cyklus, inflace, nezaměstnanost, mezinárodní obchod

Národní hospodářství:

- Souhrn hospodářských činností, prováděných na území určitého státu třemi základními ekonomickými subjekty: domácnost (uspokojují své potřeby), firmy (peníze), stát (dohled)

Úloha, funkce:

- uspokojit potřeby daného obyvatelstva (úroveň NH je míra, jak je NH schopno uspokojit potřeby dané společnosti (životní úroveň)

Faktory ovlivňující úroveň NH:

- obyvatelstvo (počet, vzdělání, struktura...)
- přírodní bohatství (suroviny, ropa, dovážení)
- národní bohatství (památky, silnice...)

Členění, struktura NH:

A) dle odvětví - skupina podniků s podobnými výrobky či činnostmi

- př. potravinářství, zdravotnictví, CR, textilní, bankovní,...

B) Dle sektorů - skupina odvětví s podobnými znaky

- primární = prvovýroba (těžba surovin - dřevin)
- podniky, které přichází do styku s přírodou (zemědělství, lesnictví, těžební průmysl,...)

- sekundární = druhovýroba
- zpracování výstupů z primárního sektoru
- papírnictví, stavebnictví, pekárenství, chemický průmysl,...

- terciální = podniky poskytující služby
- CR, školství, bankovní,...

- kvartální - věda, výzkum

Základní charakteristiky, Hodnocení NH:

1. Produkt

a) **HDP** - celková peněžní hodnota statků a služeb vyrobených za určité období na území určitého státu domácími i zahraničními subjekty
- kde ?

b) **HNP** - celková peněžní hodnota statků a služeb vyrobených za určité období tuzemskými výrobci na území dané země i v zahraničí
- kdo?

Metody zjištění HDP:

1. Zbožová (produktová) metoda

- sečteme hodnotu všech finálních statků, služeb prodávaných firmami celkem
- př. hodnota knihy

2. důchodová metoda - sečteme dohromady všechny příjmy v ekonomice

3. výdajová metoda - $HDP = C + I + G + NX$

C... spotřeba domácností, **I**... investiční výdaje firem; **G**... vládní nákupy; **NX**... čistý export (= export - import)

c) nominální HDP - vyjádřeno v běžných cenách (v cenách platných ve sledovaném roce)

d) reálné HDP - vyjádřeno ve stálých cenách (ceny výchozího roku)

e) potenciální produkt - HDP vytvořený, při plném využití práce, půdy a kapitálu maximum co v EKO lze vyrobit s danými zdroji

f) čisté ekonomické bohatství (NEW) - byl vytvořen proto, že někteří ekonomové jsou přesvědčeni o tom, že HDP neodráží komplexně fungování EKO, obsahuje tedy i jiné věci

$NEW = HDP + \text{produkce stínové EKO (nelegální)} + \text{produkce pro vlastní potřebu} + \text{hodnota volného času} - \text{záporné externality}$

Hospodářský cyklus

= střídání reálného HDP kolem potenciálního produktu a má 4 fáze (krize - recese, dno - sedlo, růst - expanze, vrchol - maximum)

Fáze:

krize (recese) růst (expanze)

dno (sedlo) vrchol (maximum)

Stínová EKO:

- Ekonomické aktivity, které nejsou oficiálně podchyceny
- Práce prováděné načerno
- Vyskytuje se v ekonomikách v oblastech, kde je činnost zakázaná nebo nedostatečně rozvinutá v oficiálních strukturách, příp. z důvodu daňového úniku

Patří sem:

- 1) Produkce domácností, kterou nelze statisticky podchytit, např. opravárenské a údržbářské práce, pěstitelství, domácí výroba spotřebních předmětů aj.
- 2) „Černá ekonomika“, všeobecně nezákonná činnost jako obchod s drogami, prostituce, krádeže aj.

2. Inflace

- projev ekonomické nerovnováhy, vnějším znakem je růst všeobecné cenové hladiny
- měří se makroekonomickým ukazatelem - MÍROU INFLACE
- v ČR + - 1%
- mírná inflace je pro EKO dobrá
- opakem je DEFLACE - nebezpečné

Členění inflace:

a) dle velikosti

- **mírná (plíživá)** - jednociferné číslo, max 9%
- **pádívá (cválající)** - dvouciferné číslo, max 19%
- **hyperinflace** - nemá strop
- ztracení hodnoty peněz (velmi rychle)

b) dle projevu

- **potlačená** - ceny jsou pevně dané - nedostatek zboží
- **skrytá** - nelegální obchod, ceny (růst cen drog)
- **zjevná**

Důsledky inflace:

- sociální (pokles životní úrovně zejména sociálně slabších)
- působení na rovnováhu EKO (mění strukturu potřeby = koupění, toho co se musí, mění strukturu spotřeby)
- přerozdělovací efekt (ztrácí věřitelé, získávají dlužníci)

3. Nezaměstnanost

- vzniká pokud nabídka práce zaměstnanců převyšuje poptávku firem po práci
- měří se makroekonomickým ukazatelem: MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI
- V ČR 7 - 10 %

Členění:

- **dobrovolná** - nechtějí pracovat, nehledají práci
- **nedobrovolná** - chtějí pracovat, hledají práci

Dle příčin:

- **frikční** - absolventi škol, nespokojenost v zaměstnání
- **strukturální** - jednotlivá odvětví, nutná rekvalifikace
- **cyklická** - nejsou volná pracovní místa, hospodářská krize

$$u = U/(L+U) * 100$$

u... míra nezaměstnanosti

L... počet zaměstnaných

U... počet nezaměstnaných **L+U** ... ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Mezinárodní obchod:

- směna zboží nebo služeb různých subjektů určitého státu v rámci celého světa
- míru zapojení do mezinárodního obchodu = otevřenost/ uzavřenost země (Amerika/Severní Korea)

Důvody existence MO:

- a) odlišnost výrobních podmínek (dovoz, vývoz surovin)
- b) klesající náklady z velkovýroby
- c) rozdíly ve spotřebitelském vkusu (typické věci pro zemi)

Typy MO:

- a) dvojstranný (bilaterální)
- b) trojstranný (trilaterální)
- c) mnohostranný (multilaterální)

Protekcionismus

= opatření přijatá danou zemí k ochraně domácích odvětví před dovozy

Formy:

1. clo = daň uvalená na dovoz
2. dovozní kvóty = kvantitativní omezení dovozu
3. mimocelní bariéry = zdravotní, jakostní certifikáty

Ostatní mezinárodní finanční organizace:

- členství ČR v:

1. Mezinárodní měnový fond (MMF)

- radí jednotlivým státům při problémech
- cílem je prevence

2. Světová banka (Skupina světové banky)

- půjčuje chudším státům
- cílem je odstranění chudoby prostřednictvím podpory EKO chudších zemí
- ČR je řazena mezi vyspělé země à podporu nečeká

3. WTO

- Světová obchodní organizace
- cílem je odstranit bariéry obchodu mezi státy